

пов'язує з «непорушною стіною».

Слово в духовному житті України завжди вважалося початком вільної думки і вільної людини. З появою християнства і так званої «алфавітної молитви» Кирила слово проголошується завдяки дарам Святого Духу та втіленням Божої Премудрості, витвором «алфавіту світу». Відповідно, людська писемність оцінюється як вторинне явище, що успадковує онтологічну премудрість. З століття, коли поширюється рух полемістів, що борються з унією та католицизмом архетип слова набуває специфічного статусу. Слово виступає як «меч духовний» (І. Вишеський, Л. Баранович та інші полемісти) і в такому значенні проходить крізь усю історію української писемності аж до Лесі Українки, яка жадала, щоб слово перетворилось на «гостру крицю».

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Таким чином, аналіз поставленої проблеми, яка стосується екзистенціалів національного буття в контексті концептів «Дім-Поле-Храм» приводить до висновку, що концепт «Поля» пов'язаний передусім з архетипом землі, який мав окрему репрезентацію в різних соціокультурних умовах розвитку України. Концепт «Дім» має широкий спектр архетипічних уявлень в українському менталітеті, але найважливішим серед них був архетип свободи. Символіка концепту «Храм» найбільш рельєфно відбивається в архетипі софійності та архетипі слова.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Наливайко С. І. Сторінки історії та культури Праукраїни / С. І. Наливайко. – Чернівці: Прут, 2003. – 230 с.
2. Грица С. В. Міграція фольклору / С. Грица // Фольклор українців поза межами України: Зб. наук. статей. – АН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського, Ін-т української археології. – К., 1992. – С. 20–28.

REFERENCES

1. Nalyvayko, S. I. (2003). *Storinky istoriyi ta kultury Praukrayiny*. [History and Culture Praukrayiny]. Chernivtsi: Prut.
2. Gritsa, S. V. (1992). *Mihratsiya folkloru // Folklor ukrayintsiv poza mezhamy Ukrayiny*. [Migration folklore // Ukrainian folklore outside Ukraine]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОВАЛЬЧУК Наталія Дмитрівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: дослідження екзистенціалів національного буття.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOVALCHUK Natalia Dmytrivna – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Professor of philosophy at the Kiev University named after Boris Grinchenko.

Circle of scientific interests: scientific existences national existence.

Дата надходження рукопису 12. 04. 2017 р.

УДК 378.091.013: 785.1

ОВЧАРЕНКО Наталія Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування Державного вищого навчального закладу «Криворізький державний педагогічний університет» e-mail: shvager77@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В США

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інтенсивний розвиток постіндустріального суспільства, з характерними для нього економічною глобалізацією та швидкими темпами створення освітніх технологій, викликав необхідність модернізації музичної освіти педагогічних кадрів. Одним із ефективних

шляхів прискорення інтеграції сучасної вітчизняної музичної освіти в світовий освітній простір та підвищення якості підготовки майбутніх учителів музики в Україні є вивчення та впровадження позитивного зарубіжного досвіду. Саме тому важливого значення набуває дослідження особливості підготовки майбутніх учителів

музики до вокально-педагогічної діяльності в США.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останній час значно зріс інтерес сучасних вітчизняних і зарубіжних учених до музичної освіти різних країн світу.

У дослідженнях А. В. Артемової, Л. В. Горюнової, Т. С. Кошманової, Р. Е. Радосі, Р. М. Роман відображено зарубіжний досвід підготовки майбутніх учителів музики в США. Однак особливості підготовки майбутніх учителів музики до вокально-педагогічної діяльності в США недостатньо розглянуто в сучасній науковій літературі.

Метою статті є визначення особливостей підготовки майбутніх учителів музики до вокально-педагогічної діяльності в США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вища музична освіта США представлена школами музики, консерваторіями, коледжами, університетами, академіями, які, у залежності від джерела фінансування, можуть бути приватними або громадськими. Престижність того чи іншого музичного закладу визначається якістю викладання, наявністю технічних засобів навчання, бібліотек, спеціальних курсів, числом і рівнем підготовки абітурієнтів. У США існує чіткий розподіл на більш і менш престижні навчальні заклади. Навчатися у перших з них дорожче, але по закінченні випускник має переваги при працевлаштуванні і в подальшій кар'єрі.

Формальна сторона підготовки вчителів музики в США впливає на якість їхнього навчання та майбутньої викладацької діяльності, як зазначає Р. Е. Радосі [5]. Головною справою для американських студентів є опанування змістом музичних предметів. До гуманітарних дисциплін, у тому числі й педагогіки, у майбутніх учителів спостерігається незначний інтерес [5]. Дослідник відмічає, що деякі випускники консерваторій та інших вищих навчальних закладів іноді повертаються до навчання для проходження курсу музичної педагогіки, необхідного для отримання державної ліцензії чи сертифікату. Вивчення такого курсу дає можливість задовольнити інтерес до педагогіки або знайти роботу за спеціальністю.

Програми музично-педагогічної освіти досить перевантажені: навчальні плани відображають вимоги законодавчих органів, агентств із акредитацій, коледжів та університетів, а також, традиції факультетів музичної освіти. У процесі опанування музичною педагогікою, студенти навчаються

викладати нотну грамоту; дізнаються про «особливих» дітей, перспективи мультикультурної цивілізації; знайомляться з широким колом гуманітарних дисциплін і отримують розуміння того, що таке школа; проходять традиційні курси з історії та теорії музики, сольного і ансамблевого виконавства [5].

Музичній освіті США притаманна поліструктурність освітніх закладів, де здійснюється професійна підготовка майбутніх учителів до вокально-педагогічної діяльності, а також поліпрограмність навчання. Вивчаючи основні напрямки у теорії та практиці музичного виховання в США, Л. В. Горюнова звертає увагу на значну кількість програм та методів, різнобіччя підходів до питань теорії і практики музичного розвитку особистості, різнохарактерність результатів досліджень, іноді глибоких та цікавих, іноді з протиріччями, у цілому ж, на відсутність системи масового музичного виховання, що є реальною картиною сучасного стану практики та музично-педагогічної науки США [2]. На основі аналізу літератури, автор визначає основні напрямки теорії та практики музичної освіти в США [2]:

- рух педагогів та діячів музичного виховання за створення єдиних, державних стандартизованих програм на всіх рівнях від дитячого садка до коледжу та університету;
- спрямованість до вивчення та трансформації у школах Америки всесвітньовідомих передових ідей музичного виховання Ж. Далькроза, К. Орфа, З. Кодая;
- вплив психологічної концепції Ж. Піаже щодо стадій розвитку дитини на розробку ефективних методик навчання;
- відхід від традиційного підходу у музичному вихованні «створюй музику сам – музикуй» до визнання ролі вчителя у процесі освіти;
- зміщення акценту з творчої діяльності, що раніше трактувалася як найкращий метод творчого розвитку, на дослідження музичного сприймання.

Потреби загальної музичної освіти впливають на зміни змісту професійної підготовки майбутніх учителів музики до вокально-педагогічної діяльності. Вища музична освіта США представлена закладами з багатолітньою традицією професійної підготовки вокальних виконавців та вчителів, таких як: Істменівською школою музики, Кьортісовським інститутом музики, консерваторією Нової Англії, консерваторією Сан-Франциско, консерваторією Малкіна, Манхетинською музичною школою, музичною академією Заходу, консерваторією Пібоді, Стетсонським університетом. Найвідомішими

з них є: Інститут музики Кьортіса та Музична Академія у Філадельфії, музична школа Джульярда у Нью-Йорку, Музична школа Державного університету Флориди, Істменська школа музики у Рочестері, штат Нью-Йорк.

Вищу музичну освіту можливо отримати за трьома рівнями кваліфікації: бакалавр музики (Bachelor of Music Education – BME) – чотири роки навчання, магістр музики (Master of Music Education – MME) – два роки навчання, доктор (Doctorate Ph.D in Music Education) – три роки навчання. Перші два рівні можна пройти у коледжах, а в університетах – три рівні освітньої кваліфікації. Різниця у здобутті освіти – в коледжі чи університеті – немає, адже це назви різних типів організації навчального закладу, а не різних рівнів освіти.

Аналіз професійної підготовки майбутніх учителів музики до вокально-педагогічної діяльності нами здійснено на основі вивчення освітньої діяльності найпрестижніших музичних закладів США.

У консерваторії Сан-Франциско (San Francisco Conservatory of Music), яка заснована у 1917 році, навчається 390 студентів [6]. Освіта у Сан-Франциській консерваторії здійснюється за двома рівнями: бакалавр музики та магістр музики [6]. Програма бакалавра музики – вокал (Bachelor of Music-Voice) включає чотири роки навчання, протягом яких студенти повинні вивчити визначену кількість предметів, таких як: за 1-й рік навчання – вступ до Західної Цивілізації (1 р.), музична теорія (1 р.), фортепіано (1 р.), приватні заняття з викладачем співу (4 р.), початкова діяльність співака (1 р.), основа вокальної фонетики (1 р.), вокальне виконання (4 р.); 2-й рік – вивчення мови (італійської, німецької, французької, 3 р.), історія музики (2 р.), оперна манера співу (1 р.); 3-й рік – крім базових предметів можна взяти на вибір один з предметів (ансамбль (1 р.), вокальна література (1 р.) загальна освіта, музична історія та література (1 р.); 4 – рік – крім базових дисциплін, також можна взяти один предмет за вибором (хор – 1 р.), практичні аспекти музичної кар'єри (1 р.), вокальна психологія (1 р.), вокальна педагогіка (1 р.) [6]. Аналіз програми дає можливість визначити, що основний акцент в освіті бакалавра музики – вокал, робиться на здобутті виконавського рівня. Предмети вокальна психологія та вокальна педагогіка відносяться до дисциплін за вибором студента.

Зі спеціальності (вокал) заняття проходять один раз на тиждень – 50 хвилин, якщо студент бажає, він може отримати ще

50 хвилин з репетитором (концертмейстером) [6]. У кінці кожного року навчання студенти складають іспити. На іспиті зі спеціальності (вокалу) майбутній фахівець виконує твори, що пропонуються у репертуарній збірці.

За перший рік навчання першокурсник повинен виконати дві італійські пісні або старовинні арії XVII–XVIII століття; три твори англійською мовою, чотири твори за вибором студента (ухвалені викладачем) [6].

Уповодж другого року навчання студенти проходять чотири твори композиторів Генделя, Вівальді, Гайдна, Моцарта, Бетховена, Белліні, Доніцетті, Мендельсона, Россіні, Шуберта, Шумана (дві пісні і дві арії з ораторії чи опери); дві пісні англійських композиторів Персела, Арне; одна пісня Бетховена, Мендельсона, Шуберта, Шумана і арія з ораторії чи опери композиторів Баха, Гайдна, Моцарта, Вівальді; два твори за вибором студента [6].

За третій рік навчання (Junior) майбутній фахівець виконує два твори раннього і пізнього романтизму: Брамса, Дворжака, Ліста, Шумана, Берга, Малера, Штрауса, Вольфа; дві пісні французьких композиторів Берліоза, Бізе, Дюпарка, Форе, Масне, Дебюссі, Пуленка, Равеля, Мійо, Месіана, Руселя; один твір Баха, одну пісню англійською мовою американського чи британського композитора XXI століття; арію з ораторії чи опери композитора XIX, XX, XXI ст.; дві пісні з музичного спектаклю, мюзиклу, американського репертуару композиторів Бернстайна, Гершвіна, Портера, Роджерса; Айвза, Бріттена, Шонберга; три твори за вибором студента. У кінці третього року навчання студенти виконують сольний концерт (25–30 хвилин вокальної музики) [6].

По закінченні четвертого року навчання у репертуарі випускника повинно бути рівна кількість творів італійською, німецькою, французькою та англійською мовами у стилі бароко чи класицизму, романтизму, імпресіонізму, неокласицизму, сучасного (XX–XXI ст.) періодів. По закінченні четвертого року майбутні фахівці виконують сольний концерт на 50–60 хвилин [6].

Підсумовуючи результати навчання бакалавра музики – вокал, необхідно окреслити наступне: опануванню мистецтвом співу бакалавра притаманне поступове поглиблення, ускладнення і значний обсяг матеріалу; зміст освіти передбачає формування виконавських умінь та навичок вокальної діяльності; професійна підготовка студентів до вокально-педагогічної діяльності може здійснюватися при виборі ними

вокальної педагогіки і психології як профільних предметів.

Програма магістра музики – вокал (Master of music – vocal performance) передбачає навчання студентів два роки і вивчення наступних дисциплін: вокальна педагогіка, основи вокальної фонетики, оперна манера співу, ансамбль, зарубіжна мова, історія музики, теорія музики, вокальне виконання, педагогічна практика, дисципліна за вибором. По закінченні кожного року магістр повинен виконати сольний концерт (не менше 60–65 хвилин), а у кінці другого року він є публічним. Програма концерту обирається під керівництвом професора, який добре знає критерії художніх і освітніх вимог для отримання ступеня магістра [6].

Таким чином, загальною спрямованістю освіти у вокальній магістратурі є виконавська діяльність і основна звітна форма – це – сольний концерт у кінці кожного року навчання. У цілому, при вокально-виконавській спрямованості навчання й збільшенні кількості вокально-педагогічних дисциплін значно підвищується рівень професійної підготовки студентів до вокально-педагогічної діяльності. Аналіз навчального плану підготовки такого фахівця відображає відсутність дисциплін, спрямованих на аналітичний розгляд тексту вокального твору, вивчення його музичної та поетичної мови, створення виконавської інтерпретації.

Консерваторія Нової Англії (New England Conservatory of Music) – одна з найстаріших консерваторій США, була заснована у 1867 році. Освіту у приватній консерваторії здобувають у даний час близько 750 студентів, ще 1400 навчається у підготовчій школі [7]. За чотири роки навчання бакалаври отримують поглиблену професійну підготовку до вокальної діяльності. Студенти удосконалюють технічні можливості свого голосу, опановують репертуар від раннього бароко до сучасності. Майбутні фахівці мають змогу доповнити свої знання та вміння майстер-класами видатних вокальних майстрів, таких як: Джеральд Фінлі, Рене Флемінг, Томас Квасткопф та інші. Для здобуття ступеня магістра студенти навчаються ще два роки. Їхня освіта фокусується на поглибленому вивченні предметів зі спеціальності. У консерваторії Нової Англії можна отримати ступінь доктора музичних мистецтв (DMA – Doctor of Musical Arts degree), що передбачає опанування чіткою і конкретною програмою для музикантів, які поєднують високі досягнення в своїй основній сфері зі сферою музикознавства та

теоретичними науковими досягненнями. Програми докторських досліджень розробляються докторськими комітетами. Докторанти повинні отримати за час навчання мінімум 60 кредитів. У більшості вони мають 30 кредитів за рахунок навчання у студіях – 16 кредитів, відвідування вокальних або диригентських майстер-класів – 2 кредити, виступ з сольним концертом та дослідницьким проектом – 12 кредитів. Докторант протягом трирічного періоду навчання повинен виконати три сольних концерти (одним із них може бути лекція-концерт) і захистити дисертаційне дослідження. Ще 30 кредитів докторанти можуть отримати за опанування навчальних предметів: докторські семінари, (12 кредитів), навчальні проекти (18 кредитів) [7].

У США приділяється значна увага підвищенню кваліфікації вчителів, яке фінансується національними фондами, благодійними внесками. Для отримання сертифіката вчителя музики існує навчальна програма Істменської школи, яка надає можливість підвищення рівня педагогічних знань та вмінь випускникам музичної магістратури під керівництвом викладача, проходячи стажування та написання курсових робіт. Виконання курсових робіт передбачає вивчення курсів педагогічно-методичного зі спеціалізації та інших, за вибором студентів. Стажування включає 2 кредити та проходить у коледжах мистецтв і наук під керівництвом кваліфікованих педагогів. Істменівська школа музики, заснована у 1921 році – одна із ведучих американських консерваторій, і є структурним підрозділом Рочестерського університету. У школі навчається близько 900 студентів [8].

У країні існує взаємозв'язок рівня освіти фахівця з рівнем оплати його роботи, що сприяє мотивації до підвищення професійної кваліфікації вчителів музики, включаючи систему мистецьких конкурсів, грантів. Але основними формами професійного зростання педагогічних кадрів у сфері вокального мистецтва, вокальної педагогіки є стажування, відвідування майстер-класів видатних співаків, вокальних педагогів, які використовують традиційні та інноваційні форми і методи підготовки фахівців до вокально-педагогічної діяльності.

Аналізуючи опанування вокальним мистецтвом учнями коледжів США, А. В. Артемова у науковому дослідженні визначає особливості американської моделі вокальної освіти, що стосується групового підходу у процесі навчання співу і доходить висновку, що впровадження у процес вокального навчання групової форми у

поєднанні з індивідуальною надасть можливість досягти більш високих результатів. Автор доцільно відмічає відсутність досліджень, які пов'язані з різними системами та методами викладання вокалу в американських освітніх закладах і серед небагатьох називає працю Х. Лінклейтер, про специфіку звільнення голосового апарату, та працю С. Рігса, що знайомить з оригінальною системою вокально-технічних вправ у мовній позиції. Специфічність підготовки майбутнього вчителя до вокально-педагогічної діяльності полягає в формуванні його готовності до такої діяльності в класі вокалу на основі реалізації її мотиваційного, змістовного та операційного компонентів; адекватному відображенні музичних інтересів та потреб учнів; якісно новому рівні контролю та самоконтролю у процесі навчання вокалу; створенні сприятливих умов для активної участі учнів у творчому процесі, які включають самоосвіту (аналіз власних помилок та досягнень на основі відеозаписів); практиці публічних виступів у студентській аудиторії (подолання сценічного хвилювання); поєднанні індивідуально-групового навчання вокалу за різними видами співацької діяльності у позааудиторній роботі (сольний спів, спів у хорі, ансамблі, участь у музичних шоу тощо) [1].

Випускники вищих музичних навчальних закладів США зі ступенем вокальної освіти: бакалавр, магістр, доктор – реалізують себе у виконавській, педагогічній та науковій діяльності. Ще у процесі навчання майбутній фахівець визначається зі своїм спрямуванням на спеціалізацію. Якщо цей вибір стосується вокальної педагогіки, студенти мають змогу вибрати вокально-педагогічні дисципліни. У США існує розвинена система відвідування студентами і випускниками майстер-класів видатних вокальних педагогів, на основі яких можливо отримати Сертифікат про підвищення кваліфікації; короткотривалих та довготривалих курсів підвищення кваліфікації, що дає спроможність претендувати на престижну роботу і більш високу оплату праці. У більшості вчителі вокалу працюють у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах. Система вокальної дитячої освіти у середніх освітніх закладах не розвинена в країні, тому вчителі співу не мають повної професійної реалізації в таких закладах.

У системі загальної освіти в США вивчення музичного мистецтва не входить до числа обов'язкових предметів у початковій

школі. Американські молодші школярі мають змогу вибрати музику або інший предмет. Найчастіше уроки музики проходять за розробкою ведучого методиста штату чи самого вчителя. Музика як обов'язковий предмет вводить у 8 класі для учнів 13–14 років і уроки проходять два рази на тиждень по 45 хвилин. Отже, ранній вік, який вважається найбільш продуктивним для занять мистецтвом, втрачений. До позитивних мотивуючих моментів у навчанні дітей слід віднести проведення музичних вечорів до національних свят, Різдва, Дня подяки, які супроводжуються виступами солістів, шкільних ансамблів. Для дітей, які бажають навчатися грі на музичному інструменті, співу з раннього дитинства, є можливість це робити при школі, обравши дисципліну за бажанням. Учитель музики повинен бути обізнаним у різних сферах музичного мистецтва. Однак, як показав аналіз музичної освіти в середніх освітніх закладах, навчання співу проводиться на невисокому рівні.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Таким чином, у процесі дослідження виявлено, що вища музична освіта США представлена школами музики, консерваторіями, коледжами, університетами, академіями. Вивчення особливостей професійної підготовки майбутніх учителів музики до вокально-педагогічної діяльності у США дало змогу виявити *системність, поліструктурність та поліпрограманість* такої підготовки, яка здійснюється за трьома рівнями освіти: бакалавр музики (bachelor's) – чотири роки навчання, магістр музики (master's) – два роки навчання, доктор (doctorate) – три роки навчання. Отримання ступеню бакалавра надає можливість випускникам вищих мистецьких закладів займатися виконавською діяльністю; магістра, крім виконавської, вокально-педагогічною; доктора – вокально-педагогічною та науковою. У освітньому процесі студентів музичних вузів США широко впроваджено індивідуально-груповий підхід у навчанні співу, вокальні принципи італійського bel canto та різностильовий і різножанровий репертуар. До позитивних надбань у сфері музичної освіти необхідно віднести ефективну систему підвищення кваліфікації вчителів музики до вокально-педагогічної діяльності, яка дає змогу підвищувати професійний рівень уподовж життя.

Мистецько-педагогічний дискурс проблеми мають доповнити науково-методичні праці, у яких репрезентовано сучасні тенденції зарубіжних країн, які ми

будемо розглядати в подальших дослідженнях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Артемова А. В. Індивідуально-груповий підхід в процесі освоєння вокального мистецтва учасниками коледжів США: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Аліна Васильєвна Артемова. – Москва, 2006. – 151 с.
2. Горюнова Л. В. Основные направления в теории и практике музыкального воспитания в США за последние 15 лет / Л. В. Горюнова // Музыкальное воспитание в школе: сборник статей. – Москва: Музыка, 1985. – Вып. 16. – С. 75–80.
3. Особливості вищої освіти в США [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/1285.html>.
4. Роман Р. М. Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів у вищій школі США: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Романна Михайлівна Роман / АПН України, Інститут педагогіки. – Київ, 1993. – 173 с.
5. Радоси Р. Э. Северная Америка / Р. Э. Радоси // Как учат музыке за рубежом / сост., авт. предисл. Д. Дж. Харгривз, А. К. Норт. – Москва: Издательский дом «Классика-XXI», 2009. – С. 111–122.
6. Сайт музичної консерваторії у Санкт-Франциско: навчальний план бакалавра музики – вокал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfcm.edu/voice4>.
7. Сайт консерваторії Нової Англії (США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://necmusic.edu/>.
8. Сайт Істменівської школи музики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.esm.rochester.edu>.

REFERENCES

1. Artemova, A. V. (2006). *Individualno-grupovoy podhod v protsesse osvoeniya vokalnogo iskusstva uchashchimisya kolledzhey SshA*. [Individual-group approach in mastering of vocal art by learners of colleges in USA]. Moskva.
2. Goryunova, L. V. (1985). *Osnovnyie napravleniya v teorii i praktike muzыikalnogo*

vospitaniya v SShA za poslednie 15 let. [The main directions in theory and practice of musical pedagogic in USA during the last 15 years]. Moskva: Muzyka.

3. *Osoblivostl vischoyi osvlti v SShA* (2016). [Properties of high education in USA] [Elektronniy resurs]
4. Roman, R. M. (1993). *Formuvannya pedagogichnoyi maysternosti maybutnih uchiteliv u vischly shkoll SshA*. [Forming of pedagogical professionalism of the future teachers in the high school of USA]. Kiyiv.
5. Radosi, R. E. (2009). *Severnaya Amerika*. [How had been music taught in the foreign countries]. Moskva: Izdatelskiy dom «Klassika-HHI».
6. *Sayt muzichnoyi konservatoriyi u Sankt-Frantsisko: navchalniy plan bakalavra muziki – vokal*. [Site of musical conservatoire in St. Francisco] [Elektronniy resurs].
7. *Sayt konservatoriyi Novoyi Angliyi (SShA)* (2016) [Site of conservatoire in New England] [Elektronniy resurs].
8. *Sayt IstmenivskoYi shkoli muziki* (2016). [Site of Istmen's school of music] [Elektronniy resurs]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОВЧАРЕНКО Наталія Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування Державного вищого навчального закладу «Криворізький державний педагогічний університет».

Наукові інтереси: модернізація музичної освіти; вокально-педагогічна діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

OVCHARENKO Natalia Anatoliivna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Senior lecturer, directress of kafedra (department) in methodological of musical education, singing and choir conducting in The State high educational university «Krivorizkiy state pedagogical university».

Circle of scientific interests: modernisation of musical education, vocal-pedagogical activity of the future teachers in musical art.

Дата надходження рукопису 12. 04. 2017 р.